

Instruktion till användning av AssCE-formuläret, grundnivå

Syftet med AssCE-formuläret är att utgöra ett underlag för diskussion mellan student och handledare i bedömning av studentens professionella utveckling under verksamhetsförlagd utbildning i sjuksköterskeprogrammet. Dialogen mellan handledare och student om studentens utveckling, förmågor och kunskaper i olika avseenden skall vara en naturlig och återkommande del i handledningen, men också en i förväg bestämd avstämning vid halva utbildningsperioden och som en avslutande bedömningsdiskussion. AssCE-formuläret utgår från olika styrdokument för sjuksköterskeprogrammet.

Generella styrdokument

Utbildningen är både en akademisk utbildning och en yrkesutbildning. Den akademiska utbildningen skall enligt högskolelagen (SFS 1992:1434) ge studenten bl a förmåga till att göra självständiga och kritiska bedömningar, förmåga att självständigt urskilja och lösa problem, att kunna söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå och att följa kunskapsutvecklingen.

Yrkesutbildningen styrs av högskoleförordningen (SFS 1993:100) som beskriver krav för sjuksköterskeexamen. Vägledande är också kompetensbeskrivning för legitimerade sjuksköterskor som uttrycker Socialstyrelsens rekommendationer med avseende på den legitimerade sjuksköterskans yrkeskunnande, kompetens och förhållningssätt (Socialstyrelsen 2005).

Bolognadirektiven (1999) har utarbetats kring samarbete om utbildning på högskolenivå i Europa och utgör ett ytterligare styrdokument. Dessa direktiv betonar betydelsen av progression i utbildningen, lärandemål med beskrivning av vad studenter skall kunna samt graderade betyg med tydliga kriterier. Utbildningarna skall omfatta kunskaper och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.

Sjuksköterskeprogrammets dubbla examina med både akademisk- och yrkesexamen ställer krav på studenters professionella utveckling under de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen då många olika förmågor, kunnande, färdigheter och omdöme skall tränas, fördjupas och breddas.

Specifika styrdokument

Varje delkurs i sjuksköterskeprogrammet har specifika lärandemål formulerade i kursplanen. Dessa styr det innehåll som skall examineras och betygsättas i kursen. AssCE-formuläret är ett hjälpmedel för att uppnå lärandemålen i de verksamhetsförlagda utbildningsdelarna. De 21 faktorerna i AssCE-formuläret, grupperade i fem områden, exemplifierar hur lärandemålen kan omsättas i omvårdnadsarbetet. Olika faktorer blir därför olika betonade och betydelsefulla beroende på lärandemålen i en enskild kurs. Progressionen som visar de ökade utbildningskraven är åskådliggjorda i formuläret för de olika årskurserna och för varje faktor.

Förberedelser inför bedömningsamtal och bedömningsdiskussion

Tid för bedömning planeras i förväg. Erfarenheten visar att det behövs ca 45-60 minuter.

Studenten skall förbereda bedömningen genom att göra en självskattning i ett eget formulär. Som förberedelse för samtalen skall studenten skriva ner exempel på situationer som stödjer den egna skattningen.

Handledaren skall förbereda samtalen genom att markera för varje faktor i ett eget formulär. I handledarens förberedelse ingår också att samla information och synpunkter från kolleger som handlett, haft kontakt med och sett studenten i olika situationer under den verksamhetsförlagda utbildningsperioden.

Bedömning av studentens professionella utveckling

Studenten skall ha och ta en mycket aktiv roll i diskussionen och utgå från erfarenheter i konkreta situationer och från sin självskattnings. Studenten har också ansvar för att kunna redogöra för den lästa litteraturen under utbildningsperioden.

Handledaren skall ge sina synpunkter och anknyta till konkreta vårdssituationer, men först efter att studenten beskrivit sina.

Läraren/kliniska adjunkten bidrar med frågor och exempel i diskussionen och påverkar innehållet så att bedömningen också blir ett lärtillfälle. Läraren (examinatorn) har yttersta ansvaret för genomförandet av bedömningen och att kraven sätts i nivå med var i utbildningen studenten befinner sig och i relation till kursplanens lärandemål. Läraren har ansvar för att avgöra betyg med handledarens synpunkter som underlag (Högskoleverket 2008) och avgör om studenten uppvisat förmågor och kunskaper utöver det vanliga, vilket gör att betyget Väl godkänt är befoget.

Om det vid den avslutande bedömningsdiskussionen framkommer att målen för någon faktor eller aspekt inte är uppfyllda, skall målet aktualiseras under nästa verksamhetsförlagda period och det innebär inte i sig ett underkännande. Det är då studentens ansvar att se till att målet uppnås vid nästa verksamhetsförlagda utbildningsperiod.

Användning av skalan. Bedömningen sker i enlighet med hur väl studenten uppfyllt målen för respektive faktor: otillräcklig, god eller mycket god måluppfyllelse. Till hjälp för gradering av studentens utveckling finns ett antal markeringar på en linje. Halvtidsdiskussion med genomgång av varje faktor skall alltid äga rum och kan med fördel redovisas på skalan. Vid slutbedömningen skall varje faktor bedömas med ett kryss på skalan.

Studentens individuella mål under verksamhetsförlagd utbildning

Faktorerna i AssCE-formuläret tillsammans med lärandemålen i kursplanen kan användas som grund för att formulera individuella mål för den aktuella perioden. Målen skall vara formulerade så att de är genomförbara. Handledaren skall få möjlighet att läsa och bedöma i vad mån målen är möjliga att uppnå under den aktuella utbildningsperioden.

Om utbildningsperioden är kort eller om utbildningen sker på en mycket speciell utbildningsplats, kan en anpassning göras till på vilket sätt AssCE-formuläret används som stöd för bedömningen. I ett samråd mellan lärare och handledare kan enbart vissa faktorer markeras som relevanta för den aktuella utbildningsperioden.

Litteratur

Bolognadirektiven (1999) Bologna declaration. Hämtad 2012-11-01
<http://ec.europa.eu/education/policies/educ/bologna/bologna.pdf>

Högskoleverket (2008) Rättssäker examination. Högskoleverkets rapportserie 2008:36, Högskoleverket, Stockholm.

Löfmark A. & Thorell-Ekstrand I. (2000) Evaluation by nurses and students of a new assessment form for clinical nursing education. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 14, 89-96.

Löfmark A. & Thorell-Ekstrand I. (2004) An assessment form for clinical nursing education: a Delphi study. *Journal of Advanced Nursing*, 48, 291-298.

Mogensen E., Thorell-Ekstrand I. & Löfmark A. (2010) Klinisk utbildning i högskolan – perspektiv och utveckling i verksamhetsförlagd utbildning. Studentlitteratur, Lund.

SFS (1992:1434) Högskolelag. Svenskt Riksdagstryck AB, Stockholm.

SFS (1993:100) Högskoleförordningen. Svenskt Riksdagstryck AB, Stockholm.

Socialstyrelsen (2005) Socialstyrelsens kompetensbeskrivning för sjuksköterskor. Socialstyrelsen, Stockholm.